
















**Cesta okolo Velkého Týšína** 

DĚLKA OKRUHU: 37 KM  
1:40 000, STAV: LISTOPAD 2013, SOUŘADNICOVÁ SÍŤ: WGS 84

 TRASA OKRUHU	 PAMÁTNÝ STROM	 VÝZNAČNÝ STROM	 INFORMAČNÍ TABULE	KOSTEL, KAPLIČKA	SOCHA
 LES, STROM, KÉR	 VODNÍ PLOCHA; VODNÍ TOK	 SOUKRPNÝ POZEMEK; BUDOVA	 HISTORICKÁ BUDOVA; VEŘEJNÁ BUDOVA	HLAVNÍ SILNICE; SILNICE	NEZPEVNĚNÁ CESTA; PĚŠINA
 ŽELEZNICE	 ELEKTRICKÉ VEDENÍ; VRSTVENICE PO 5 METRECH				

## Cesta okolo Velkého Tisýho

**Délka trasy:** 36 km

**Trasa:** pro pěší, cyklistická

**Okruh:** Třeboň, Břilice, Přeseka, Dunajovice, po zelené do Sádku, Horní Slověnice, hráz rybníka Dvořiště, Smržov, Lomnice nad Lužnicí, rybník Potěšil, ves Lužnice, kolem Rožmberku, po červené turistické značce proti proudu Zlaté stoky zpět do Třeboně

**Terén:** hrázové cesty, lesní cesty, silnice nižší kategorie

**Zajímavé stromy na trase:**

**Tylův hloh - hloh jednosemenný** o obvodu kmene 248 cm u Bertiných lázní

**Strom republiky - lípa srdčitá** na návsi v Přesece o obvodu kmene 260 cm

**topol kanadský** na návsi v Dunajovicích o obvodu kmene 454 cm

**hráz rybníka Dvořiště, dub letní**, největší je již suchý o obvodu kmene 567 cm (cca 40 m jižně od výpusti)

**akát bílý**, za Slepíčím vrškem o obvodu kmene 430 cm

**lípy srdčité** u křížku u obecního úřadu v obci Lužnice, větší z dvojice o obvodu kmene 398 cm

**rybník Rožmberk, 76 dubů letních vyhlášeno jako chráněné stromořadí**, obvody kmenů 310 – 662 cm

**duby letní** na břehu Zlaté stoky, největší **dub letní** o obvodu kmene 599 cm

**A co Vás čeká na této trase?**

Na tuto trasu vyrazíme po zelené turistické značce, která v Třeboni v blízkosti náměstí prochází kolem Zlaté stoky za Hradeckou branou. Zde naši pozornost nepochybně upoutá malinký pohledný domeček - Tylův

domek, ve kterém pobýval Josef Kajetán Tyl s rodinou, když byl se svým divadelním spolkem na štaci v Třeboni v roce 1856. Vedle domku stojí možná nenápadný leč velmi zajímavý strom. Jedná se o **hloh jednosemenný**, významný svou velikostí a stářím. Tento konkrétní exemplář je podle letokruhové analýzy přes dvě stě let starý, takže pamatuje nejen Josefa Kajetána Tyla, ale třeba i tažení Napoleona Evropou.

Po zelené turistické trase dojedeme do vsi Břilice, dnes městské části Třeboně.

Ves **Břilice** se připomíná roku 1366. Dominantu návsi tvoří **kaple Panny Marie** z roku 1820 spolu s pomníkem rodákům padlým za světových válek. Zde pokračujeme rovně přes návěs do vsi **Přeseka**. Vesnice se připomíná poprvé v roce 1371, kdy patřila k rožmberskému majetku. Na přesecké návsi stojí **lípa srdčitá**. **Strom republiky**, vysazený v roce 1920. Na návsi odbočíme vlevo do vsi Dunajovic. Ze silničky mezi poli se otevírá pohled na lesy pokrývající **Dunajovickou horu** (504 m n. m.) – v okolí nejvýraznější terénní vyvýšeninu. Z Dunajovic tam vede zelená turistická značka. V kraji lesa je umístěna **křížová cesta z roku 1885** vedoucí ke starší poutní **kapli Svatého kříže** se studánkou. Kaple zde podle pověsti vznikla jako pokání za zabití francouzských vojáků v době napoleonských válek. Vznik křížové cesty naopak společně podnítily třeboňské sestry boromejky a obyvatelé Dunajovic. V první polovině 20. století se v pondělí o svatodušních svátcích na Dunajovickou horu konaly hojně navštěvované pouti. Skalnatý vrcholek „hory“ byl v minulosti pro místní potřebu odtěžován, v zatopeném lomu je příjemné letní osvěžení.

Obec **Dunajovice** byla Rožmberky v roce 1376 darována nově založenému třeboňskému augustiniánskému klášteru. Její darování je také první zmínkou o obci v písemných pramenech. V blízkosti **návěsní kaple Zvěstování Panny Marie** z roku 1857 byla koncem 19. st. vysazena skupina lip srdčitých, největší má obvod kmene 287 cm. V severní části návsi nás zcela jistě svou velikostí zaujme mohutný **topol kanadský** (*Populus x canadensis* Moench).

Z návsi pokračujeme dále po zelené turistické značce, nikoli však na Dunajovickou horu, ale směrem opačným **do Sádku** a přilehlých **Horních Slověnic**. Horní Slověnice se spolu s Dolními Slověnicemi rozkládají na břehu rybníka Dvořiště po obou stranách hluboké jižní zátoky, kudy do rybníka přitéká Miletínský potok. Ves vznikla zřejmě již ve 13. století kolem zachovaného gotického kostela sv. Mikuláše a Linharta. První písemná zmínka o ní je však až z roku 1359. Slověnice patřily k Lomnici nad Lužnicí, takže je vlastnili páni z Landštejna, koncem 14. století byly královským majetkem a po husitských válkách se ocitly v držení Rožmberků a byly připojeny k třeboňskému panství. S Třeboní pak až do 19. století sdílely další změny majitelů. V Horních Slověnicích byla navíc kamenná tvrz, o níž se traduje, že stála v místech, kde je dnes vodní hladina Dvořiště.

V Horních Slověnicích se na křižovatce se silnicí 148 u slověnické hospody dáme doprava a pokračujeme po červené turistické značce. Ta brzy odbočuje ze silnice doleva a vede přes les kolem rekreačních chat na **hráz rybníka Dvořiště**, jednoho z nejstarších a s téměř 400 ha rozlohy jednoho z největších rybníků u nás. Hned zpočátku hráze je skupina pěkných

letitých dubů letních, které ve společnosti rekreačních objektů tak trochu zanikají. Jejich kmeny mají obvod kolem pěti metrů. Další prastarý dub stojí na hrázi v blízkosti dvořištské bašty.

**Rybník Dvořiště** vznikl již před rokem 1367 a jeho název je zřejmě odvozen od opevněného sídla, jehož zdi byly ve vypuštěném rybníce patrné ještě před 150 lety. Původně bylo na jeho místě zřejmě menší jezero, přehrazené skalním prahem. Do něj musela být prosekána a sroubena výpust. Ta je víceméně dodnes zachována. Rybníkář Krčín rybník rozšiřoval v roce 1582 a pojmenoval ho Věrný. Ani tento název se však neujal. Vedle výpusti, technické památky, stojí ještě pamětník vojensko-historické povahy. K ochraně výpusti rybníka zde byl před druhou světovou válkou postaven řopík typu D, který svým umístěním spadá do tzv. Vltavské obranné linie.

Pokračujeme dále po červené turistické značce. Pod Dvořištěm stojí malebná vesnička **Smržov**, která se poprvé písemně připomíná v darovací listině třeboňskému klášteru v roce 1367. Za Smržovem se silnička proplétá s tokem Zlaté stoky, která zde napájí rybník Koclířov, po jehož hrázi pokračujeme až k odbočce vlevo na **sádky Šaloun**. Cesta nás přivede na **hráz rybníka Velký Tisý**. Hráz rybníka stavěného v letech 1502-1505 se může pochlubit několika krásnými mohutnými duby letními, z nichž největší, památný strom s obvodem kmene šest metrů roste u plotu kolem sádek Šaloun. Sádky Šaloun byly původně dvorem starším než rybník Tisý. Říkalo se mu Haškovský, později Bašta a připomíná se už v roce 1435. Šaloun se mu začalo říkat podle rožmberského vodního hajného, který zde sloužil ve 30. letech 16.

století. Za třicetileté války dvůr soukromě zvelebil třeboňský hejtmán a Schwarzenberkové od něj statek později odkoupili. V roce 1776 byl dvůr kompletně znovu vystavěn. Projedeme areálem dvora a pokračujeme po silničce do **Lomnice nad Lužnicí**.

Popisovat dějiny královského města Lomnice nelze ve třech větách. Město se poprvé připomíná už v roce 1220, kdy bylo v držení Vítkovců. Jméno má odvozené od říčky Lomnice. Pozoruhodné je, že nad Lužnicí právě není – řeka Lužnice je odtud vzdálena téměř tři kilometry, přesto má Lužnici v názvu už přes 200 let. Od roku 1381 vlastnili Lomnici čeští králové. Nejprve Václav IV. a poté Zikmund I. Město s hradem pak obsadili husité, a následně ji dobyli Rožmberkové. Českým králům už se nevrátila. Zůstala v držení Rožmberků až do vymření rodu. Zažila těžké útrapy během třicetileté války, kdy téměř lehla popelem. Nakonec sdílela osud „konkurenční“ Třeboně, když se na 250 let dostala do majetku Schwarzenberků. Od roku 1867 sem vede železnice. Lomnice měla letitou tradici v ručním zpracování vrbového proutí, rákosu, orobince a slámy. V okolí jsou stále patrná zpustlá pole vrby košíkářské.

Náměstím projedeme rovně a odbočíme doleva ke **kostelu sv. Václava** z roku 1359. Právě zde býval lomnický hrad, zbořený Rožmberky za husitských válek. Pokračujeme dále kolem kostela ulicí Sádeckou. V ní stojí za upozornění **bývalá Husova kaple**, modlitebna metodistické církve ze 20. let 20. století, adaptovaná na rodinný dům. Po půl kilometru dorazíme na křižovatku se silnicí 148 (Nádražní ulicí), kde se dáme vpravo a jsme opět na červené turistické značce. Po 1,5

kilometru za městem červená turistická značka za mostem přes Lužnici odbočuje ze silnice vpravo na zpevněnou cestu mezi Lužnicí a **rybníkem Potěšil**. Konečně rybník, kde se zažil název vymyšlený jeho stavitelem rybníkářem Krčínem. Rybník stavěl spolu se sousední Nadějí a Skutkem v letech 1577-1579 a pro jejich zásobování vodou nechal z Lužnice zbudovat stoku zvanou Potěšilka. Ovšem rybník Potěšil byl tenkrát obrovský. Jeho tehdejší hladina zalila i starší **rybník Flughaus (Klec)** a jeho hráz byla tedy dlouhá téměř čtyři kilometry. Zvýšená cesta, po níž putujeme, je tou bývalou hrází. Rybník vysušili v roce 1831 a po určité době zde byl hospodářský dvůr s ovčínem. Roku 1845 byly rybníky Potěšil a Flughaus spolu s dalšími obnoveny v menší rozloze. Tím, že Potěšil už nemá své někdejší gigantické rozměry, můžeme obdivovat skutečnou písečnou dunu pamatující poslední dobu ledovou **PP Slepíčí vršek**.

Za Slepíčím vrškem je za loukou vpravo vidět stavení lužnického mlýna. U zdi, kterou je obehnaný dvůr **mlýna** z 19. století, stojí nádherný **akát bílý** neskutečných rozměrů. Je více než 30 metrů vysoký a jeho kmen má v obvodu neuvěřitelných 430 cm. Patří určitě k deseti největším akátům v ČR.

Kolem vodáckého tábořiště zahne doprava do **vsi Lužnice**. Už při pohledu doleva od návěsí kaple sv. Jana Nepomuckého z roku 1875 jsou patrné dvě velké blízko sebe usazené koruny **lip srdčitých**, které stíní nenápadný křížek u cesty. **Křížek s letopočtem 1898** napovídá, jak staré asi mohou být. Obě lípy mají v obvodu kolem čtyř metrů. Na tomto místě končila nejstarší zástavba vsi a podle pamětníků se u křížku

odehrávalo poslední rozloučení rodáka s obcí při poslední cestě na třeboňský hřbitov.

Od lip pokračujeme dál ve směru ze vsi, jsme na cyklotrase č. 1034. Po půl kilometru odbočíme před posledními domy doleva. Asfaltka nás dovede k rybníku Rožmberku. Těsně před hrází míjíme objekt **Rožmberské bašty** s rekonstruovanou **bobrovnou**. Zde se od roku 1866 chovali bobři poté, co byli na Třeboňsku ve volné přírodě vybiti. Poslední bobr pošel na přežrání během místní zemědělské výstavy v roce 1882. Náš největší **rybník Rožmberk** nabízí pohled na krásné dubové hrázní porosty – státem chráněné stromořadí čítající 76 dubů, největší dub letní roste asi ve třetině hráze a má obvod kmene 576 cm.

Od Rožmberka pokračujeme po červené turistické značce. Trasa je to poměrně terénní, v letních měsících pro bujný porost sotva patrná, ale stojí za to. Vede po břehu Rožmberka, úzké šíji mezi Rožmberkem a rybníkem Káňovem, kudy se proplétá i železnice mezi Veselím nad Lužnicí a Českými Velenicemi a silnice 24. Pokračuje mezi tokem Zlaté stoky a novodobými odkalovacími nádržemi, kde bývá často k vidění orel mořský. Na **břehu Zlaté stoky** (v blízkosti bývalé velkovýkrmny Gigant) rostou duby letní, poslední z mnoha, které kdysi zpevňovaly břehy. Největší z nich má obvod kmene 599 cm. Proti proudu Zlaté stoky odsud zbývá po červené turistické značce urazit poslední tři kilometry do Třeboně. Po levé ruce máme tzv. **Mokrú luku** – podmáčené louky, na které generace třeboňských měšťanů vystavěly dřevěné seníky, kde se sklizené seno skladovalo do zimy.